

[Hans Nielsen.]

rent pengepolitisk er blevet varetaget nok saa godt som vort, og at Statsbanken, den svenske altsaa, har været den private danske overlegen. Den Maade, hvorpaa Venstre og Konservative i 1907 forherligede den private Seddelbank som Idealet, naar Talen var om Ordningen af et Lands Pengevæsen, kunde nok friste til en nærmere Omtale af Nationalbankens Virksomhed, specielt i Aarene 1918, 1919, 1920, 1921, for Resten ogsaa i de senere Aar. Jeg skal dog ikke optrælle disse gamle Synder, der ved tidligere Lejlighed er drøftet her i Tinget. Vi ved alle, at den private Nationalbank blundede, medens Landmandsbanken blev undergravet, og at Nationalbanken endogsaa ved sin Belaaning af Landmandsbankens Aktier bidrog sit til at vildede Publikum om den virkelige Tilstand.

Ogsaa Nationalbankens Pengepolitik i den sidste store Kriseperiode kan der siges adskilligt om, og naar man nu paa Aktionærernes Generalforsamling forherligede Bankens Virksomhed, vil jeg dertil kun bemærke, at Nationalbanken ogsaa i de senere Aar har været en saare svag Hovedbank, der langtfra har haft den Autoritet, som den burde have saavel pengepolitisk som erhvervsmæssigt. For øvrigt maatte Banken selv straks ved Verdenskrigens Begyndelse erkende, at den som privat Aktiebanc ikke evnede at løse de Opgaver, den havde paataget sig ifølge Oktrojen. Man maatte anmode Rigsdagen om Fritagelse for de paatagne Forpligtelser, og Rigsdagen imødekom disse Bønner, men dermed var Fiktionen om den frie, selvstændige Nationalbank dog ikke forbi. Banken anmodede Regeringen om Hjælp og fik ogsaa denne Hjælp, men samtidig maatte Statsmagten selvfølgelig kræve en stærk Kontrol og en vis Indflydelse paa Bankens Dispositioner. Saaledes er det ogsaa gaaet under den herskende Krise i de senere Aar, og saadan er det gaaet ikke blot her i Landet, men i de fleste andre Lande uden Hensyn til, om man har haft Statsbank, eller man har haft Privatbank. Den økonomiske Udvikling har kuldkastet alle Teorier om, at nogle private Aktionærer enevældigt skulde kunne bestemme, hvad en Pengeseddel er værd, og i 1931 oplevede man, at den engelske Regering lod den private „Bank of England“ forlade den hidtil saliggørende Guldpolitik, og Danmark med flere andre Lande fulgte Eksemplet. Jeg siger: hvor forunderligt er det ikke nu at læse den afdøde konservative Professor Bireks Ordførertale i 1907 her i Folketinget,

Sp. 3890! Afdøde Professor Birek siger bl. a. følgende:

„Vender vi os til selve Forslaget, er det Maal, vi maa have for Øje ved denne Lov, udelukkende den Ting at regulere Seddeludstedelsen og skaffe Garanti for, at en Tikroneseddel altid er 10 Kr. i Guld værd.“

Ja, ærede Medlemmer, i Dag ser Spørgsmaalet unægtelig noget anderledes ud, naar man skal tale om Landets Seddelbank. For mig er det store ved det foreliggende Lovforslag dette, at ved den foreslaaede Ordning frariver man de private Pengemænd Seddelmonopolet her i Landet. Man gør ganske vist ikke Skridtet fuldt ud saaledes, at den nye Bank bliver en ren Statsbank. Man skaber en lempelig Overgang ved Hjælp af en selvejende Bank og sikrer dens Bestaaen indtil 1948, men Bankens Soliditet grundlægges ved Hjælp af en Grundfond paa 50 Mill. Kr., som indskydes ved en Forskrivning fra Staten. Dermed følger naturligvis, at Staten i alle Henseender faar Indflydelse paa og Kontrol med Bankens Ledelse; hvad der er afgørende for os, er dog, at private Pengemænd ikke kan faa Udbytte af den nationale Banks Virksomhed. Alt Overskud vil før eller senere tilfalde hele Samfundet. Nationalbanken bliver med andre Ord en virkelig Nationalbank og hele det danske Samfunds Bank.

Spørger man nu, om den afsluttede Overenskomst er saaledes, at Rigsdagen med god Samvittighed kan godkende den, maa jeg for min Part svare, at jeg finder den foreslaaede Ordning fordelagtig for begge Parter, baade for den nye Bank og for de gamle Aktionærer i Nationalbanken. Det er en meget stor Forretning, der afgøres her, idet Nationalbankens Balance er paa ca. 660 Mill. Kr. Alle de Værdier, der omfattes af dette Tal: Bygninger, Papirer, Varer og det røde Guld, afleverer Aktionærerne til den nye Bank. I Stedet for faar de Obligationer til et Paalydende af 54 Mill. Kr. plus 10 pCt. Dividende. Jeg skal ikke forsøge en grundig Analyse af Nationalbankens Regnskaber og Status. En nogenlunde paalidelig Vurdering kan være vanskelig nok at opnaa for dem, der til daglig omgaaes Bankens Virksomhed, men for alle os andre, der saa at sige kun kender Banken fra Gaden, er det ikke muligt at danne sig et helt paalideligt Billede deraf. Det fremgaar af Status, at Banken raader over store Reserver og Midler. Aktiekapitalen er 27 Mill. Kr., og desuden findes der en Udbytteudligningsfond paa 26 $\frac{3}{4}$ Mill. Kr. Naar Aktionærerne nu faar to Obligationer for